

Огляд проєкту бюджету 2026 до першого читання

Підготували:

Олександра Мироненко, економістка ЦЕС
Богдан Слуцький, економіст ЦЕС
Єлеазар Левченко, молодший економіст ЦЕС

Дата:

22 вересня 2025 р.

ГОЛОВНЕ

Бюджет 2026 року – це четвертий фінансовий план, сформований у воєнних умовах. У бюджетній політиці уряд намагається адаптуватися до невизначеності – бюджет ґрунтується на песимістичному сценарії бюджетної декларації за припущення, що бойові дії триватимуть увесь наступний рік. Це відповідає консервативному підходу: у разі більш сприятливого розвитку подій державні фінанси будуть у кращому стані.

В бюджет на 2026 рік закладено видатки на війну, приблизно порівнювані із попередніми роками – 2,5 трлн грн або \$55,7 млрд. Це багато для України в цілому – 24,7% ВВП, - але мало, щоб зупинити агресора, який щороку витрачає на війну близько \$140¹ млрд. Окрім того, це менше, ніж заплановано на 2025, а отже, ймовірно, суму вчергове доведеться переглядати у бік збільшення всередині року.

На інші напрями державної політики – обслуговування боргу, соціальний захист, освіту та інші сфери – передбачено 2,2 трлн грн або \$48 млрд. Разом із воєнними видатками це 4,8 трлн грн або \$104 млрд. При цьому власні надходження бюджету плануються на рівні лише 2,9 трлн грн або \$62,8 млрд. Таким чином, дефіцит сягне 1,9 трлн грн, \$41,5 млрд або 18,4% ВВП. Це менше, ніж дефіцит має скласти в цьому році за липневими змінами – 21,1% ВВП. Проте за початковим планом дефіцит бюджету у 2025 році теж був меншим та мав становити 18,3% ВВП. Тож перегляд бюджету всередині року виглядає ще більш реалістичним.

Фактично власними доходами Україна зможе профінансувати лише видатки на оборону та безпеку із певним запасом, тоді як решта потреб покриватиметься за рахунок міжнародної допомоги. На жаль, останні місяці допомога надходить вже не у формі грантів (безоплатно і безповоротно), а здебільшого у формі кредитів. Такий підхід збільшує боргове навантаження і в майбутньому ці кошти доведеться повертати. Державний та гарантований державою борг за прогнозом в 2026 році перевищить річний ВВП і досягне 106% ВВП. У 2026 році Уряд хоче залучити \$45,5 млрд зовнішнього фінансування. Частина цієї суми вже підтверджена, проте \$18,1 млрд ще потрібно знайти.

¹ <https://www.politico.eu/article/russian-defense-spending-overtakes-europe-study-finds/>

МАКРОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Державний бюджет України 2026 року спирається на припущення та прогнози альтернативного (песимістичнішого) сценарію Бюджетної декларації на 2026-2028 роки. В прогноз закладено, що бойові дії триватимуть до кінця року, відповідно очікується послаблення виробничної активності, порушення виробничих ланцюгів, зростання логістичних і безпекових витрат бізнесу.

Реальний ВВП зросте на 2,4%, із ризиком нерівномірного відновлення в розрізі секторів та регіонів. При цьому номінальний ВВП, як очікується, перевищить 10 трильйонів гривень або \$225,6 млрд у 2026 році (очікується, що позначку \$200 млрд ВВП перетне уже у 2025 році). Це нижче за медіанний прогноз неурядових економістів – за ним реальне зростання ВВП складе 2,95% у 2026 році.² Водночас урядовий прогноз близький до прогнозу НБУ – зростання 2,3%.³

Військові ризики та шоки економіки підтримуватимуть інфляційний тиск. Інфляція прогнозується на рівні 9,9% на кінець 2026 року. Це суттєво песимістичніше прогнозу НБУ (6,6%) та медіанного прогнозу неурядових економістів (7,1%) і вище за цільове значення в 5%. Таку інфляцію в прогноз заклали через меншу економічну стабільність, можливі перебої в постачанні, зростання витрат на виробництво та логістику, а також через девальвацію.

Зберігаються ризики для експорту, особливо в частині постачання металургійної продукції, сільськогосподарських товарів та інших позицій з традиційно високою часткою на зовнішніх ринках – хімічна продукція, машинобудування, деревина тощо. Імпорт товарів критичного призначення, зокрема енергоносіїв і комплектувальних виробів, залишатиметься значним і тиснути на торговельний баланс та курс гривні. Тому в бюджет закладено 5%-ву девальвацію, обмінний курс гривні до долара очікується в середньому 45,7 грн/\$ у 2026 році.

Таблиця 1. Показники макроекономічного розвитку у 2022-2026 роках.

Показник	2022	2023	2024	2025	2026
Номінальний ВВП, млрд грн	5239	6628	7659	8967	10 309
Номінальний ВВП, \$ млрд	162,0	178,8	190,5	211,5	225,6
ВВП, % реальної зміни	-28,8	5,3	2,9	2,7	2,4
ІСЦ, % зміна грудень до грудня	26,6	5,1	12,0	9,5	9,9
ІСЦ, % зміна середня за рік	20,2	12,9	6,5	12,2	10,4
Офіційний обмінний курс, \$, сер. за період	32,3	36,6	40,2	42,4	45,7
Рівень безробіття, % у середньому за рік (методологія МОП)	20,6	18,2	13,1	12,7	12,6

² [Що чекає на економіку у 2025 році і далі? Макропрогнози від економістів та влади. Центр економічної стратегії.](#)

³ [Інфляційний звіт НБУ. Липень 2025.](#)

Експорт товарів та послуг, \$ млрд	57,5	51,3	56,1	58,0	61,4
Імпорт товарів та послуг, \$ млрд	83,3	89,2	95,5	98,3	105,8

Джерела: НБУ, Держстат, Державний бюджет на 2026 рік, розрахунки ЦЕС.

Показники на 2025 рік є очікуваними Мінекономіки з Постанови КМУ від 06.08.2025 №946. Показники на 2026 рік з проєкту Державного бюджету на 2026 рік.

На відміну від 2025 року, коли соціальні стандарти були заморожені, у Бюджетній декларації на 2026–2028 роки Уряд запланував їх поступове підвищення. Це буде перше зростання з 1 квітня 2024 року та друге під час воєнного стану. Мінімальну заробітну плату та прожиткові мінімуми підняли на 8,6% у номінальному вираженні, що є меншим за очікувану Урядом інфляцію у 2026 році. Також соціальні стандарти будуть у 2026 році на 19,7% менше за рівень 2021 року у реальному вираженні.

Таблиця 2. Реальні зміни до мінімальної заробітної плати.

Показник	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Номінальна мінімальна заробітна плата, середньорічна, грн	6042	6550	6700	7775	8000	8688
Мінімальна заробітна плата у постійних цінах 2021 року, середньорічна, грн	6042	5449	4937	5379	4933	4853
Реальна зміна мінімальної заробітної плати, %		-9,8	-9,4	9,0	-8,3	-1,6

Джерела: НБУ, КМУ, Державний бюджет на 2026 рік, розрахунки ЦЕС.

Показники у реальному вираженні дефльовані на середньорічну зміну ІСЦ.

Після різкого зростання безробіття з початком повномасштабного вторгнення та поступового сповільнення у 2023 та 2024 роках, середній рівень безробіття очікується на рівні близькому до рівня 2024 року, близько 13%. Це дещо песимістичніше за медіанний неурядовий прогноз, що передбачає поступове скорочення безробіття до 9,5%.

Структурні виклики, що зумовлюють проблеми ринку праці, в основному пов'язані із війною. З одного боку, мільйони людей були змушені залишити свої домівки та переїхати або в межах України, або за кордон, відбулася мобілізація, тому бізнеси відчувають скорочення/нестачу робочої сили. З іншого боку, нерелевантна / недостатня кваліфікація претендентів на відкриті вакансії (skills mismatch) зумовлює підвищене безробіття та водночас незакриті кадрові потреби роботодавців. А обстріли РФ цивільної інфраструктури в Україні по всій лінії фронту, приводять до подальшого відтоку робочої сили із небезпечних регіонів.

ДОХОДИ

У 2026 році передбачено, що доходи за загальним та спеціальним фондом разом (без урахування реверсної дотації⁴) складуть **2870 млрд грн (\$62,8 млрд)**, що на 16% більше показника 2025 року⁵. Таке зростання перевищує закладений у макропрогнозі показник середньорічної інфляції (10,4%), адже воно зумовлене не лише збільшенням загального рівня цін в економіці. Водночас динаміка доходів загалом відповідає прогнозованому зростанню номінального ВВП (15%), демонструючи тісний зв'язок бюджетних показників із макроекономічними орієнтирами.

Основну частину доходів становлять **власні надходження – 2826 млрд грн (\$61,8 млрд)**, або 27,4% ВВП. Із них податкові надходження дорівнюють 2468 млрд грн (\$54 млрд), що відповідає 23,9% ВВП – найвищому рівню за останнє десятиліття.

Приріст доходів у 2026 році формується насамперед за рахунок податку на додану вартість (+165 млрд грн), податку на доходи фізичних осіб (+94 млрд грн), частини прибутку Нацбанку (+62 млрд грн), додаткових надходжень від Держмитслужби (+60 млрд грн), акцизів (+33 млрд грн), податків на міжнародну торгівлю (+12 млрд грн), податку на прибуток (+12 млрд грн).

Єдине скорочення у держбюджеті стосується грантової допомоги від іноземних партнерів – її планові надходження зменшені на 45 млрд грн. Втім, це не означає зменшення підтримки: реальний обсяг допомоги залежатиме від фактичних надходжень і від того, який саме фінансовий інструмент вдасться погодити для покриття нинішнього дефіциту. Зокрема, ЄС розглядає можливість запровадження «репараційного кредиту»⁶ для України, що фінансуватиметься за рахунок заморожених російських активів. Серед джерел зростання доходів найбільш дискусійними виглядають **два моменти**.

Перший пов'язаний зі статтею «інші податки та збори», де передбачено збільшення з 4 до 64 млрд грн (+60 млрд грн) за рахунок Держмитниці. Уперше в бюджеті застосовано такий підхід: якщо митниця збере більше, ніж закладено в плані (імпортний ПДВ, мита, акцизи), перевищення автоматично спрямовується до спеціального фонду на фінансування оборони й відображається окремим рядком як «інші податки та збори». Тобто йдеться не про нові джерела, а про спеціальний порядок зарахування понадпланових сум. Механізм стосується лише митниці – для податкової служби подібної практики немає. Уряд так намагається показати очікуваний ефект від реформи. Водночас у «перевиконанні» змішуються різні чинники: частково це може бути результатом кращого адміністрування, але значною мірою – наслідком макроекономічних змін, таких як курс гривні, інфляція чи структура та обсяги імпорту. Через це обраний спосіб виглядає неоднозначним.

За умовами програми МВФ Україна мала до кінця червня 2025 року на прозорому конкурсі обрати постійного голову Держмитниці. Це не відбулося: конкурс оголосили лише в серпні, і Уряд просив перенести дедлайн на грудень. У меморандумі з МВФ влада також зобов'язалася визначити ключові показники ефективності для майбутнього керівника та заповнити вакансії у регіональних митницях. Але станом на вересень 2025 року ці кроки ще не завершені. Ба більше, цього

⁴ Показник доходів традиційно наводиться без урахування реверсної дотації, оскільки вона не формує додаткового ресурсу для сектору державних фінансів. Це лише інструмент міжбюджетного вирівнювання: фінансово спроможні громади передають кошти до державного бюджету, звідки вони спрямовуються на підтримку менш забезпечених. В аналітичних розрахунках реверсна дотація не враховується, щоб уникнути викривлення уявлення про реальний обсяг фіскальної бази.

⁵ зі змінами, станом на 20.08.2025.

⁶ [EU executive floats idea of reparations loan for Ukraine, based on frozen Russian assets.](#)

року митниця не виконує власних індикативів зі зборів, тому закладені у бюджеті 60 млрд грн радше відображають оптимістичне припущення, ніж гарантований ресурс.

Другий стосується міжнародної торгівлі. Із передбачених у бюджеті +12 млрд грн більша частина – 9 млрд грн – має надійти завдяки запровадженню вивізного мита на соєві боби та насіння ріпаку чи кользи за ставкою 10% від митної вартості. Ці кошти планується спрямовувати до спеціального фонду державного бюджету на підтримку переробки сільськогосподарської продукції. Фактично виходить, що одні виробники будуть змушені сплачувати митні збори, аби фінансувати інших учасників галузі. Сам механізм запровадження мита створив низку проблем: експортні відвантаження зупинилися, судна простоюють у портах, а порядок звільнення від мита для «власно вирощеної продукції» не працює. Через це щодня зростають збитки аграріїв та експортерів, держава втрачає валютну виручку, накопичення суден у портах створює безпекові ризики, а довіра міжнародних партнерів знижується.

Проти цього рішення виступили провідні бізнес-асоціації, зокрема Європейська Бізнес Асоціація⁷ та Американська торгово-промислова палата⁸. Вони наголошують, що мита суперечать зобов'язанням України за Угодою про асоціацію з ЄС, блокують експорт і підривають стабільність правил гри. Тому очікувані 9 млрд грн виглядають украй непевним джерелом і можуть бути переглянуті чи скасовані в ході подальших рішень.

Таблиця 3. Структура доходів державного бюджету в 2024-2026 роках.

Показник	2024 (факт)		2025 (уточнений план)		2026 (проект)		Зміна 2025-2026
	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	
Офіційні трансферти	27	0,3%	15	0,2%	21	0,2%	35%
Власні доходи ДБ, з яких	1942	25,4%	2379	26,5%	2826	27,4%	19%
ПДВ імпорتنний	466	6,1%	594	6,6%	684	6,6%	15%
ПДВ внутрішній	268	3,5%	318	3,5%	393	3,8%	24%
ПДФО та ВЗ	326	4,3%	482	5,4%	576	5,6%	19%
ПП	271	3,5%	279	3,1%	291	2,8%	4%
Акциз імпорتنний	105	1,4%	161	1,8%	167	1,6%	4%
Акциз внутрішній	105	1,4%	135	1,5%	162	1,6%	20%
Кошти НБУ	39	0,5%	84	0,9%	146	1,4%	74%
Дивіденди та прибуток ДП та КП	71	0,9%	65	0,7%	70	0,7%	8%
Рентна плата	52	0,7%	58	0,6%	60	0,6%	3%
Мито	48	0,6%	60	0,7%	72	0,7%	20%
Реальні ВНБУ*	98	1,3%	57	0,6%	63	0,6%	11%
Інші власні надходження	92	1,2%	86	1,0%	143	1,4%	65%
Допомога, з якої	1154	15,1%	88	1,0%	43	0,4%	-51%

⁷ [Європейська Бізнес Асоціація](#).

⁸ [Американська торгово-промислова палата](#).

Інші джерела ВНБУ на оборону та гуманітарні потреби**	680	8,9%	-	-	-	-	-
Гранти в бюджет***	474	6,2%	88	1,0%	43	0,4%	-51%
Разом	3096	40,4%	2467	27,5%	2870	27,8%	16%

Примітки:

*Реальні ВНБУ – це сума доходів за статтею «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами» плюс сума реальних власних доходів за статтею «Інші джерела власних надходжень бюджетних установ», оцінена через типовий рівень надходжень бюджетних установ до повномасштабної війни (у середньому 0,58% ВВП у 2018-2021 роках).

** Інші джерела ВНБУ на оборону та гуманітарну допомогу – це фактична сума видатків на оборону за рахунок інших джерел власних надходжень бюджетних установ та розрахункова частина інших джерел ВНБУ на гуманітарні потреби.

***Під час планування майже всі грантові надходження відображаються як джерела фінансування. Лише після фактичного отримання вони зараховуються до доходів як перевиконання та, відповідно, зменшують плановий дефіцит. Джерело: Розрахунки ЦЕС, Закон про Державний бюджет на 2025 рік, Закон про Державний бюджет на 2026 рік, OpenBudget.

Найбільший внесок у приріст доходів формує податок на додану вартість. Загальний обсяг надходжень від ПДВ передбачений на рівні **1077 млрд грн** проти 911 млрд грн у 2025 році (**+166 млрд грн**).

- Імпортний ПДВ очікується у сумі 684 млрд грн проти 594 млрд грн у 2025 році (+90 млрд грн). Це зростання ґрунтується на очікуванні розширення фізичних обсягів імпорту, підвищення середньої митної вартості під впливом інфляційних процесів у країнах-партнерах та девальвації курсу.
- Внутрішній ПДВ з урахуванням бюджетного відшкодування передбачений у сумі 393 млрд грн проти 318 млрд грн у 2025 році (+75 млрд грн). Прогноз спирається на зростання внутрішнього попиту, що формується у тому числі під впливом підвищення середньої заробітної плати. Це трансформується у збільшення споживчих витрат, які розширюють базу для нарахування ПДВ. Додатково враховуються потенційні ефекти від удосконалення адміністрування: покращення реєстрації податкових накладних, посилення роботи з податковим боргом та обмеження схем ухилення. Реалізація цих заходів вимагатиме належної інституційної спроможності податкових органів і стабільної роботи технічної інфраструктури.

Податок на доходи фізичних осіб очікується, що зросте з 482 млрд грн до **576 млрд грн (+94 млрд грн)**. На це впливають кілька факторів.

Головним чинником є збільшення середньої заробітної плати, яка, згідно з макропрогнозом, протягом 2026 року має зрости на 16%. При чому збільшення чисельності офіційно найманих працівників не передбачається, їх рівень закладений в розрахунках на рівні 2025 року (5,9 млн⁹).

Серед інших чинників повернення до державного бюджету 4% ПДФО, які у 2025 році спрямовувалися до місцевих бюджетів (+15 млрд грн). А також ефект від запровадження автоматичного міжнародного обміну інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи. Разом із військовим збором це забезпечує +14 млрд грн додаткових надходжень.

Акцизні надходження підвищуються з 295,4 до **329 млрд грн (+33 млрд грн)**.

- Вироблені в Україні підакцизні товари формують 162 млрд грн проти 135 млрд грн у 2025 році (+27 млрд грн). Приріст пояснюється підвищенням ставок на пальне та тютюнові

⁹Мінфін при розрахунках на 2026 рік використав очікувану середньооблікову чисельність штатних працівників на рівні 2025 року, посилаючись на оцінки Держстату і Мінекономіки.

вироби, а також нововведення– введенням акцизу на підсолоджені та ароматизовані напої.

- Імпортні акцизи очікуються на рівні 167 млрд грн проти 161 млрд грн у 2025 році (+7 млрд грн). Зростання відбувається завдяки більшому імпорту пального та автомобілів, частково компенсованому нижчим імпортом тютюну. Збільшення надходжень у цій групі залежатиме від еластичності попиту, контролю за нелегальним сегментом та дисципліни адміністрування.

Податок на прибуток підприємств у 2026 році зростає з 279 млрд грн до **291 млрд грн (+12 млрд грн)**. Помірна динаміка зумовлена зниженням ставки оподаткування прибутку банків – вона поки що передбачена на рівні 25% (після тимчасового підвищення до 50% у попередніх роках). Водночас прогноз відображає поступове відновлення прибутковості окремих секторів, а також зменшення податкових пільг, пов'язаних з податком на прибуток.

ВИДАТКИ

На 2026 рік планується витратити з державного бюджету **4751 млрд грн**, тобто **46% ВВП** або **\$104 млрд**. Це на 10% більше видатків, ніж заплановано в цьому році згідно із липневими змінами до бюджету. Це номінальне збільшення, якщо враховувати девальвацію, то доларове збільшення всіх видатків має скласти лише 1,6%.

Більше половини всіх видатків йдуть **на забезпечення потреб війни¹⁰ – 2544 млрд грн** за розрахунками ЦЕС. За планом вони мають скласти **24,7% ВВП** – менше поточного плану 2025¹¹ та менше фактичного значення в 2024 році - 36% ВВП. Це йде дещо врозріз із закладеним у прогнозі припущенням – тривалістю війни протягом всього 2026 року – і відповідно, скоріше за все, сума буде скоригована або до другого читання, або всередині року, як це вже традиційно відбувалося в 2023-2025.

Проте важливо розуміти, що частина потреб війни закривається за рахунок міжнародної допомоги у натуральному вигляді (зброї, боєприпасів), яка обліковується в бюджеті по факту її надходження через «Інші джерела власних надходжень бюджетних установ». Вона відобразиться в бюджеті у міру фактичного надходження¹². Отже загальні фактичні витрати на війну ми побачимо у підсумках виконання бюджету у 2026 році.

У доларовому вимірі **видатки на війну** з внутрішніх джерел становитимуть **\$56 млрд** (з \$44 млрд у 2022 році та зменшення у доларі на -5% порівняно з 2025 роком). Проте це все ще суттєво

¹⁰ Ми розраховуємо «потребу війни» як видатки на оборонні та безпекові потреби, які йдуть саме на забезпечення потреб війни. Що стосується сектору національної безпеки, то в бюджеті вона обліковується за функціональною класифікацією «Громадський порядок, безпека та судова влада», проте не всі кошти з цієї функції бюджету йдуть на війну, велика їх частина витрачається на забезпечення цивільних потреб. Тому, ми розділяємо бюджетні програми громадського порядку на суто цивільні (суди, боротьба з корупцією тощо), оборонні (наприклад Національна гвардія) та видатки подвійного значення, які значно зросли від початку повномасштабного вторгнення (наприклад МВС).

Окрім цього, у потреби війни ми враховуємо наслідки повномасштабного вторгнення – потреби на відновлення та гуманітарну допомогу, розвиток ОПК, підтримка ветеранів, та інші програми, які в бюджеті обліковуються в функціях економічної діяльності та соціального захисту.

¹¹ Який, втім, скоріше за все буде скоригований на додаткові 300 млрд грн та досягне 31% ВВП

¹² До прикладу, в 2024 році оборонної допомоги надійшло 654 млрд грн. Тут спостерігається негативний тренд – в 2024 році ми отримали на 7,9% номінально менше, ніж в 2023 році. Проте за 6 місяців 2025 року Україна отримала 384 млрд грн оборонної допомоги, і якщо так обсяги продовжитимуть надходити до кінця року, то обсяг допомоги буде на рівні 2024 року.

менше, ніж за оцінками Стокгольмського міжнародного інституту дослідження проблем миру на війну витрачає рф – \$140 млрд.¹³

Таблиця 4. Структура видатків державного бюджету в 2024-2026 роках.

Показник	2024 (факт)		2025 (уточнений план)		2026 (проект)		Зміна 2025-2026
	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	
На війну*	2752	35,9%	2476	27,6%	2544	24,7%	3%
Обслуговування боргу	307	4,0%	436	4,9%	513	5,0%	18%
Соціальний захист*	455	5,9%	431	4,8%	470	4,6%	9%
Правосуддя та інші цивільні видатки громадського сектору*	308	4,0%	289	3,2%	317	3,1%	10%
Освіта**	178	2,3%	205	2,3%	265	2,6%	30%
Економічна діяльність*	110	1,4%	95	1,1%	131	1,3%	38%
Міжбюджетні трансферти**	75	1,0%	89	1,0%	110	1,1%	23%
Інші видатки	100	1,3%	99	1,1%	147	1,4%	48%
Всього видатків	4487	58,6%	4338	48,4%	4751	46,1%	10%

Примітки:

*видатки на війну розраховуються як сума видатків на сектор оборони та розрахункової частки видатків на війну, які обліковуються у видатках на громадський порядок, економічну діяльність та соціальний захист за функціональною класифікацією видатків державного бюджету.

**видатки на освіту включаються всі освітні субвенції місцевим бюджетам, які, відповідно, не обліковуються в частині міжбюджетних трансфертів.

Джерело: Розрахунки ЦЕС, Закон про Державний бюджет на 2025 рік, Закон про Державний бюджет на 2026 рік, OpenBudget.

Другим за розміром напрямом видатків державного бюджету після витрат на війну є **обслуговування боргу**. У 2026 році на це планується витрати 513 млрд грн (\$11,2 млрд) або 30% невійськових видатків державного бюджету. Це на 18% номінально більше ніж заплановано в цьому році, та на 67% ніж в фактично витратили в 2024. Процентні платежі зростуть через збільшення державного боргу – він складе 106% ВВП на кінець 2026 року. Це означає, що питання боргового навантаження поступово, але стає все більш актуальним, і в наступні роки треба очікувати, що на столі у міжнародних партнерів мають з'явитися пропозиції та рішення із зменшення процентного та боргового навантаження.

Третім у структурі видатків державного бюджету є напрям **соціального забезпечення**. У державному бюджеті обліковуються не всі видатки соціальної сфери в Україні, за них також відповідають Пенсійний фонд та Фонд безробіття. Цей напрям держвидатків планують збільшити після дворічного скорочення – заплановано 470 млрд грн. Це на 9% більше ніж за планом на 2025 рік, що є по суті номінальним зростанням, оскільки воно не перекидає інфляцію. У частках від ВВП цей показник знижується – 4,6% від ВВП у 2026 на противагу 4,8% у 2025 та 5,9% у 2024.

¹³[New arms industry data, Russia's new military budget, Environment of Peace receives award, nuclear deterrence in Europe and more.](#)

У 2026 році заплановане значне збільшення видатків на **освіту** – вони мають скласти 265 млрд грн (враховуючи освітні субвенції), що на 30% номінально більше, ніж у цьому році. Відносна частка цих видатків також зростає – 2,6% від ВВП у 2026 році у порівнянні із 2,3% у 2025 та 2024. На 2026 рік закладена нова програма із підвищення зарплати працівникам шкіл на 50% – обсягом 53,8 млрд грн. Також планується розширення реформи харчування, а саме запровадження харчування для всіх школярів, на яке заплановано передати у місцеві бюджети 14,4 млрд грн.

Економічна діяльність також збільшила вагу – заплановано 131 млрд грн, що на 38% більше, ніж планується витратити в цьому році. На надання грантів для створення або розвитку бізнесу заплановано 1,37 млрд грн і на Фонд розвитку підприємництва 18 млрд грн – стільки ж скільки в 2025 році.

На наступний рік планується зростання підтримки сільгоспвиробників – з 1,2 млрд грн в цьому році до 9,5 млрд грн в 2026. Ця допомога буде виплачуватись за рахунок надходжень від експортних мит на сою та ріпак. Також запланована реалізація публічних інвестиційних проектів Міністерства розвитку громад та територій України обсягом 13,7 млрд грн, чого не було в бюджеті 2025. Збільшили бюджет відновлення критично важливої логістичної інфраструктури та мережевого сполучення за програмою RELINC з 3,4 млрд грн в 2025 до 6,2 млрд грн в 2026.

Окрім того, бюджет-2026 передбачає видатки на реалізацію угоди про копалини (Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови) обсягом в 1,9 млрд грн.

ДЕФІЦИТ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

Наступного року вчергове власними ресурсами Уряд буде здатен покрити лише витрати на війну – всі невійськові видатки будуть фінансуватися із зовнішніх джерел. **Дефіцит державного бюджету** становитиме 1896 млрд грн (**\$41,5 млрд**), що становить **18,4% ВВП**. Із врахуванням погашень боргів, загальна потреба у фінансуванні складає 2544 млрд грн (\$55,7 млрд), і з цього за рахунок зовнішніх джерел має надійти 2125 млрд грн або приблизно **\$46,5 млрд**. Частина цих коштів вже забезпечена, однак, за словами Міністра фінансів¹⁴, ще необхідно знайти \$18,1 млрд.

Можливості внутрішніх запозичень практично вичерпані – банки вже тримають понад чверть своїх активів у 893 млрд грн¹⁵ (\$21 млрд) ОВДП, і це найдорожчі в обслуговуванні запозичення для Уряду. Таким чином, сальдо внутрішніх запозичень планується від'ємним: залучити з внутрішнього ринку збираються 420 млрд грн, а виплатити 524 млрд грн. На 2026 рік передбачено фінансування державного бюджету, забезпечене замороженими російськими активами (в рамках програми ERA), в обсязі \$12,3 млрд. Водночас ЄС готує план «репараційного кредиту» для України за рахунок заморожених російських активів: передбачається випуск облігацій з нульовим купоном під гарантії всіх держав-членів або, у разі відсутності консенсусу, у форматі «коаліції рішучих». Повернення коштів Україною відбудеться лише після отримання репарацій від Росії. З кожним роком обсяг зовнішнього боргу збільшується: уряд очікує, що на кінець 2026 року сукупний **державний та гарантований державою борг** становитиме 11 трлн грн, або **106% ВВП**.

¹⁴ <https://weukraine.tv/top/ministr-finansiv-vidverto-pro-bjudzhet-2026-dirku-u-18-mlrd-i-dopomohu-partneriv-intervju-serhija-marchenka/>.

¹⁵ Станом на 22.09.2025.